

El búnquer de la mort

Emma Craigie. «Pastís de xocolata amb Hitler (Chocolate Cake with Hitler)». Traducció de l'original anglès: Alexandre Gombau i Arnau. Il·lustració de la coberta: Estefanía Urrutia. Col·lecció La Via Làctia. Editorial Estrella Polar - Grup 62. Barcelona, 2011. A partir 15 anys. Preu e-book: 11 €. Preu paper: 13,95 €.

L'autora anglesa, Emma Craigie, escriptora i professora establerta a Somerset, es posa en la pell d'una de les sis filles de Joseph Goebbels, ministre de la Propaganda de Hitler i un dels principals responsables, junt amb el Führer, de l'atrocitat del nazisme. I ho fa partint d'un fet dramàtic històric: refugiats al mateix búnquer de Berlín on es van suïcidar amb cianur Adolf Hitler i la seva dona Eva Braun, els últims dies abans que els nazis perdessin la guerra, les tropes russes, quan entren a Berlín, troben en aquell cau de la mort, els cossos de les sis petites Goebbels, esteses en als llits, amb la camisa de dormir, totes enverinades per la seva mare amb cianur, abans que ella i Joseph Goebbels també se suïcidessin per no haver d'enfrontar-se a una futura Alemanya sense sentit per a ells, un cop derrotat, mort, i presumptament incinerat per ordres seves, el que anomenaven familiarment l'oncle Führer.

Habitualment, la literatura històrica aprofundeix més en les vides de les víctimes que no pas en les dels botxins. ¿Què mou, doncs, Emma Craigie a enfrontar-se a la vida de la família de Joseph Goebbels, no només un dels monstres del segle XX, executor de milions de crims de la humanitat, sinó assassí de les seves pròpies filles?

Dues cartes, una de la mare Magda Goebbels i una altra de Joseph Goebbels, adreçades a Harald Quandt, fill gran d'un primer matrimoni de Magda, testimonien les seves intencions. Ni es penedeixen de res del que han fet servint el Tercer Reich ni veuen en la seva actitud cap ombra de maldat. Només salvar l'honor els ajuda a viure els últims deu dies al búnquer berlinès. "Algún dia —escriu Joseph Goebbels en la seva carta— les mentides cauran pel seu propi pes i la veritat triomfarà una vegada més. Serà el

moment en què tots excel·lirem, nets i impol·luts, tal com sempre ens hem esforçat a ser i hem cregut ser." I escriu Magda Goebbels en un sentit semblant: "Al món que vindrà després del Führer i del nacionalsocialisme no val la pena de viure-hi, i per aquesta raó he portat també les nenes aquí. (...) A més, ¿no és millor tenir una vida curta, bonica, honrosa i valenta, que no pas arrossegar una llarga vida d'humiliació?" Són paraules que, amb tota la distància, s'assemblen a les del testament digital del primer jove assassí noruec del segle XXI, Anders Behring Breivik, autor de la matança d'adolescents de l'illa d'Utoeya, l'estiu del 2011, convençut del seu paper de salvador del món i alliberador de tots els mals.

Emma Craigie, autora, per ara, només d'una altra novel·la sobre el rei Enric VIII, no arriba per atzar als últims dies dels criminals nazis, l'any 1945, sinó perquè, casualment, quan els anglesos van fer presoner a Itàlia, Harold Quandt, pilot alemany, germanastre gran de les sis filles Goebbels, una tia de l'autora treballava d'intèrpret al mateix camp de presoners de guerra on Quandt havia estat internat el 1944 fins que el van alliberar el 1947.

A més, aquesta mateixa tia d'Emma Craigie havia viatjat a Alemanya el 1938 i havia pogut transmetre posteriorment a l'autora el seu testimoni sobre el forjament del nazisme abans de la invasió de Polònia i l'esclat de la Segona Guerra Mundial. Hi ha doncs, ni que sigui per aproximació, un punt de contacte personal entre la ficció que recrea Emma Craigie i la realitat del búnquer extreta de testimonis i supervivents d'aquells dies, com per exemple el de la mainadera dels Goebbels que li revela unes impressions familiars de primera mà.

La documentació sobre els Goebbels i el Tercer Reich és, a hores d'ara, prou extensa per ser fiable i serveix també de base a l'autora per confeir la seva recreació històrica. Però la guspira que fa que Emma Craigie pensi en el seu relat, centrat en les filles Goebbels, víctimes innocents de la bogeria bèl·lica, parteix de la pel·lícula 'El hundimiento' (Oliver Hirschbiegel, 2004) que tracta també d'aquest curt període de Hitler refugiat al búnquer berlinès.

Finalment, Emma Craigie, com deia al principi, opta per posar-se en la pell de Helga Goebbels, la filla de dotze anys que, amb les seves germanes, s'estan al búnquer, enverinades per la mare amb el permís del pare, com a narradora en primera persona. És a dir, Emma Craigie es converteix en una mena d'Anna Frank, però del bàndol nazi, a partir dels testimonis dels supervivents del búnquer que li donen el material per recrear a 'Pastís de xocolata amb Hitler', en deu dies, l'ençegament del triomf, l'esperança del guanyador i l'esfondrament del somni.

De fet, la novel·la està estructurada en dues parts, en capítols alterns. Els dels deu dies viscuts al búnquer berlinès del Führer, des del 22 d'abril a l'1 de maig del 1945 —dos dies abans que hi entressin les tropes russes—, i deu capítols en flashback que situen els moviments de la família Goebbels entre els anys 1936 i 1945, des de la convivència més o menys acceptada amb veïns jueus fins a les denúncies, la repressió amb amics i familiars com a víctimes de l'Holocaust i el suïcidi col·lectiu dins el búnquer berlinès de la mort. A més, l'edició es tanca amb un epíleg que té la missió de situar el lector en un extens Qui és Qui dels diversos personatges que apareixen en el relat i que configuren un retaule històric de primer ordre de l'època i també un retrat robot del reduït nucli que va germinar el monstre del nazisme.

La veu literària de la nena Helga Goebbels, que té 12 anys quan entra al búnquer, aporta un to intimista a la novel·la, d'ingenuïtat i d'incomprensió preadolescent, a la vegada que permet a l'autora posar en un plat de la balança la mirada innocent d'una criatura que es veu immersa en el joc dels nazis —l'únic punt de dolçor és la debilitat golafre del Führer pels pastissos de xocolata— i, en l'altre, les motivacions que mouen un dels principals ideòlegs del nazisme com va ser Joseph Goebbels a continuar amb el seu projecte criminal fins a la pròpia mort.
